

Fragment af et Brev til Udgiveren,
 angaaende Forsøg med Salt, som
 Gjødning.

P. M.

J det jeg herved aflægger min skyldige Taksaelse for Hr. Kammerraadens Skrivelse af 2den Maj, kan jeg nu meddele Deres Velb. de første Resultater af mit Forsøg med Salt som Gjødemiddel til Jord, som i dette Aar har baaret Hvidkaal og Kartøfler.

Den Afdeling af min lille Mark, som var bestemt til Kaal, blev nemlig for største Part gjødfket fra Stald-Møddingen; men et Stykke paa omtrent 350 □ Alen blev ene gjødet med Salt, saaledes at paa en Deel deraf blev det nedpløiet, efterat Jorden forud havde imodtaget en dyb Vinterpløining og tre Vaarpløininger; og paa en anden Deel blev Saltet udstrøet, efterat Jorden for sidste Gang inden Plantningen var bleven pløiet og harvet.

Paa Kartøffeljorden saae jeg mig derimod ifstand til at anstille flere Forsøg, for saavel at erfare Saltets Virkning, sammenholdt med Virkningen af Staldgjødning, hver af dem allene for sig, og hvad Salt og Staldgjødning i Forbindelse vilde udrette, som for at komme til Kundskab om, hvorledes Salt vilde virke, naar det blev anbragt i forskjellige Tidspunkter. I denne Hensigt blev

det, paa et allerede i Forveien fra Staldmøddingen gjødsket Stykke, paastrøet førend Kartoflernes Lægning; paa et andet, efterat de vare lagte; paa et tredie anvendtes Saltet ene som Gjødemiddel, og dette Stykke deeltes i 3 omtrent lige Parter; i den ene af disse blev det nedpløiet; i den anden blev det strøet paa den færdigpløiede og harvede Jord, inden Kartoflerne lagdes; og paa den sidste Part strøedes det et Par Dage, efterat de vare lagte og med Fustharven tildækkede.

Saltet blev overalt paastrøet eller udsaaet, om jeg saa tør sige, efter Vægt, som foreskrevet, $\frac{1}{3}$ Pd. pr. □ Allen, og altsaa, da en Tønde paa det nærmeste veier 240 Pd., efter et Forhold af noget lidet over $7\frac{1}{4}$ Tønde pr. Td. Land geometrisk Maal.

I den første Tid mærkede jeg ingen anden Forskiel, end at Ukrud og Græs voxede mindre frodigen paa de Steder hvor jeg havde ladet strøe Salt; senere vare Kartoflerne og Hvidkaalen langt tilbage i Væxt, der hvor der var bleven gjødet ene med Salt: der hvor Jorden, foruden Staldgjødning, ogsaa havde faaet Salt, kunde jeg ikke skjelne, at Kartoflerne stode enten bedre eller flattere end paa de øvrige Agre, og ere disse forcløbige Jagttagelser temmeligen blevene stadfæstede ved Høstens Udfald, den jeg, for at den desto lettere kan oversees, har anført for hvert Stykke især paa høifølgende sammenlignende Tabelle, af hvilken tillige vil skjønnes at jeg har taget Hensyn til Jordens Monnets Fald eller Exposition imod Nord eller Syd,

Sammenlignende Tabel

over Produktet af en liden Mark i Brakfrugter, der efter aldeles eensformig Behandling i Efteraaret 1818, blev i Foraaret 1819 gjødfket deels med Salt allene, $\frac{1}{8}$ Pd. pr. □ Alen; deels med Staldgjødning, circa $2\frac{1}{4}$ Pd. pr. □ Alen; deels baade med Staldgjødning, à circa $2\frac{1}{4}$ Pd. pr. □ Alen, og med Salt, à $\frac{1}{8}$ Pd. pr. □ Alen.

Hvilket Gjødningsmiddel er bleven anvendt, og hvad der i Foraaret 1819 er bleven plantet eller lagt i den her omhandlede Jord.	□ Alen, som paa den anførte Maade ere behandlede.	Produkt		Anmærkninger, og Sammenligning af Udfaldet.
		af det anførte Stykke Jord.	udgjør pr. Tønde Land a. Mal.	
I. Hvidkaal.				
A. Jord, hvorpaa der var strøet Salt, og der ellers ikke var gjødet		Kaalhoveder	Kaalhoveder	Det med Hvidkaal plantede Stykke Jord har eens Beliggenhed.
a. førend den sidste Pløining	112	20	2500	
b. efter den sidste Pløining, men inden Plantningen	238	46	c. 2706	Produktet har altsaa været forholdsviis større paa det efter Pløiningen med Salt overstrøede Stykke.
B. Jord som var gjødfket ene med Staldgjødning	3913	1653	c. 5914	Saa lidet tilfredsstillende selv dette Produkt end er, overgaaer det dog betydeligen hvad der er produceret paa de 2de Stykker, hvor ene Salt blev anvendt som Gjødningsmiddel, paa hvilke Kaalhovederne desuden, i det hele taget, vare mindre.
2. Kartøfler.				
C. Jord, der har Kald imod Norden, gjødfket ene med Salt:		Tønder.	Tønder.	Hvor disse bleve lagte, har Jorden forskjellig Fald og Beliggenhed.
a. førend den sidste Pløining	393	2	$71\frac{2\frac{1}{2}}{1000}$	
b. efter den sidste Pløining .	413	2	$c. 67\frac{80}{1000}$	Naget den tilfyneladende forskjjel, treer jeg dog at Produktet kan anses for at have været omtrent i lige Forhold, da der paa Stykker, Tab. b., var noget lidet Overmaal, som dog ikke beløb sig til 1 Skjeppe.
c. efter Kartøflernes Lægning	406	$2\frac{1}{2}$	$c. 77\frac{1}{1000}$	Forholdsviis har altsaa dette Stykke, hvor Saltet blev udstrøet efterat Kartøflerne vare lagte, ydet et større Produkt.

Hvilket Gjødningsmiddel er bleven anvendt, og hvad der i Foraaret 1819 er bleven planter eller lagt i den her omhandlede Jord.	□ Men, som paa den anførte Maade ere behandlede.	Produkt		Anmærkninger, og Sammenligning af Udfaldet.
		af det anførte Stykke Jord.	udgjør pr. Tønde Land g. Maal.	
D. Fremdeles Kartøfler. Jord, med samme Fald imod Norden, som var gjødsket ene med Staldgjødning . . .	6500	Tønder. 37	Tønder. $c. 79 \frac{61}{100}$	Dette Produkt er større i Forhold pr. Td. Land, end hvad er bleven høstet paa noget af de Stykker, hvor ene Salt var anvendt som Gjødemiddel.
E. Jord, der har Fald imod Sønden, gjødsket baade med Staldgjødning og med Salt, paastrøet efter Pløningen, men a. førend Lægningen	492	4	$113 \frac{82}{100}$	Saltet blev ei nedharvet; det blev liggende paa Overfladen indtil det smeltedes og trak ind i Jorden.
b. efter Lægningen	536	5 $\frac{1}{2}$	$133 \frac{86}{100}$	Altsaa ogsaa her et større Produkt, hvor Saltet blev paastrøet efterat Kartøflerne vare lagte.
F. Jord, der har samme Fald imod Sønden, gjødsket ene med Staldgjødning	50050	429	120	Produktet har altsaa været større i Jord gjødet ene fra Staldmøddingen, end paa det Stykke, (E litr. a) der foruden at have faaet samme Forhold af Staldgjødske, ogsaa var bleven overstrøet med Salt, førend Kartøflerne bleve laate; derimod har Produktet været allerstørst der, (E litr. b) hvor Saltet blev anvendt efterat Kartøflerne vare lagte; dog er herved at bemærke, at Kartøflerne optoges ved eaet Tyende paa de saltede Stykker, og altsaa omhyggeligere end paa det øvrige, hvor Optagelsen skete i Accord; Efterjankningen, da Marken nu er bleven pøier, overlodes overalt til fattige Folk, uden at derover holdtes Regnskab; den kan vel anslaes til circa 6 Tønder.

en Omstændighed der maaskee i sig selv er mindre vigtig, end jeg er tilbøielig til at ansee den for at være. En Efterretning angaaende Bestaffenheden af Jordsmønnen i den omhandlede Mark, og af den anvendte Staldgødning, er tilføjet Tabellen, som ellers viser:

- 1) Med Hensyn til Hvidkaalen: (som kan siges at være mislykket, da omtrent $\frac{1}{3}$ af Planterne ere aldeles udgaaede, uden at tale om et Antal af i det mindste 1000 Planter, der efterhaanden bleve brugte til at erstatte dem af første Plantning, der vare døde)

at Saltet ingenlunde har udføldt Staldgødningens Sted; thi Produktet har været langt ringere, uagtet jeg ikke formaar at udfinde nogen som helst Forskiel i Bestaffenheden af det med Hvidkaal beplantede Jordsmøn, som ligger i en sammenhængende Strækning, paa begge Sider af en Aflednings Grøft, den ene Deel af det hverken høiere eller lavere, hverken meer eller mindre skyaget, ei heller meer eller mindre udsat for Vindens Paa-virkning end den anden, imedens den med Salt strøede lille Ager er omtrent midt paa Støkket; ligesaa lidet kan jeg antage, at Kaalen skulde have været, eller kan være større Fare og Ødelæggelse underkastet for medelst Insekterne, der hvor Jorden er strøet med Salt, end der, hvor den er bleven behandlet med animalisk, vegetabilisk Gødning;

jeg skulde endog hellere formode, at det Modfatte maae være Tilfaldet. Jeg slutter altsaa, at det ringere Produkt, hvis Grund jeg ellers ikke kan tænke mig, ene og allene maae tilskrives Saltets Uformuenhed til at træde ifreden for Staldgjødning paa saadanne Steder hvor Hvidkaal dyrkes.

2) Med Hensyn til Kartøfler:

a. At Saltet nogenledes kan erstatte Staldgjødningen til denne Rodfrugt, forsaavidt det hverken nedplysies eller nedharves, men strøes eller udsaaes (sit venia verbo) efterat Kartøflerne ere lagte og tildækkede. (jfr. Tab. C litt. c & D.)

b. At Saltet end ikke forøger Jordens Frugtbarhed naar det bruges paa saadan Maade, at det paastrøes den alt gjødskede Jord førend at Kartøflerne lægges; dog tør jeg ikke vove at paastaae, at det, saaledes anvendt, endog forringer Jordens Produktions-Evne, om endskjøndt Udfaldet af mit Forsøg (E litt. a) kunde lede mig til at antage det.

c. At Saltet derimod synes at have en fordeelsagtig Indflydelse, naar det paastrøes den velgjødskede Jord, efterat Kartøflerne ere lagte og tildækkede. (jfr. paa Tab. E litt. b og F.)

Jøbrigt kan jeg neppe forestille mig at Saltets Virkning paa Jorden kan være varig, end mindre at dens Indflydelse skulde yttre sig i højere Grad paa de efterfølgende, end paa det første Aars Afgrøde. Overeensstemmende med denne, rigtig nok

forudfattede Mening, burde jeg maaskee alt i nær-
 værende Dieblt slutte Forsøget, og føre Stald-
 gjødte paa de Stæder, som i sidst afvigte Foraar
 maatte undvære den; men da Dpoffrelsen af hvad
 der igjennem en heel syvårig Eædelsøge, under
 de allerngunstigste Omstændigheder, kan vove paa
 omtrent $1\frac{1}{2}$ Skieppe Land, er saare ubetydelig, og
 i et saadant Tilfælde ikke bør komme i Betragtning,
 skal jeg fortsætte Forsøget, og tillade mig hvert
 Aar at meddele Deres Velb., Resultatet af mine
 Erfaringer og Jagttagelser.

Saameget er imidlertid vist, at en forøget
 Produktion af 13 - 14 Tønder Kartofler pr. Td.
 Land (jfr. Tab. E litr. b & F) kan paa ingen
 Maade opveie Værdien af $7\frac{1}{4}$ Tønde Salt, endog
 neppe naar dette kommer til at staae i den utroelig
 lette Priis af 2 Rbd. rede Sølv pr. Tønde, og at
 altsaa, dersom Landbrugeren ikke derved skal tabe,
 maae et større Produkt, i det mindste af Halm, i
 de følgende Aaringer nødvendigens komme til Hjælp;
 end nødvendigere bliver dette, saalange en Tønde
 Salt er liig i Priis med 2 Tønder Byg, ikke at
 omtale Omkostninger og Tidsspilde ved at hente
 dette Salt, hvilke rigtig nok ere føleligere for Ager-
 brugeren i Provindsen, end for den, der boer i
 Nærheden af store Stæder, hvorhen han i ethvert
 Tilfælde fører sine Produkter, og hvorfra han da
 ogsaa henter sin Gjødning. Ligesaa vist er det, at
 saafremt det stadfæstes at Salter, anvendt som Gjø-
 demiddel i nogen som helst Tidspunkt af Eædens eller
 Markfrugtens Tilstand, frembringer noget nær

samme Virkning som Stalbgjødske (see høifølgende Tab., C litr. c., sammenholdt med D.), da er det aldeles ikke umueligt at en Landmand, under visse Omstændigheder, kan finde Fordeel ved at benytte sig af det, som, f. Ex., naar han kan afhænde Høe, Halm og Rodfrugter til en høj Priis, og ved at undgaae at holde Creature, tillige spare Køsterlønnen. Og ene i den Forudsætning, at Saltet gjengiver Jorden en Deel af sin Kraft — hvilket maatte erfares ved sammenlignende Forsøg, hvor man paa et Sted anvendte Salt, og paa det andet aldeles intet Gjødemiddel — kan der jo gives Tilfælde, hvor det kan tjene til Surrogat.

I det Foregaaende har jeg etsteds meldt, at jeg havde bemærket, at Græsset voxede mindre frodigen der, hvor der var paastrøet Salt; samme Jagttagelse gjorde jeg midt i Junii Maaned paa et Stykke af en Rugager, hvilket i Maj var blevet behandlet paa denne Maade; Bundgræsset, som desværre fandtes der, saae ud som var det blevet affoldet, selve Kornets Udseende vandt dog intet derved. Formedelt en Heiltagelse blev der i min Fraværelse ei lagt Mærke til, hvad der paa dette Stykke hastedes; i nærværende Dreblik skjøner jeg ikke rettere, end at den unge Kløver paa dette Sted aldeles ligner den, der staaer ved Siden af den.

Hvad angaaer Beskaffenheden af Jordsmønet paa den i det foregaaende omhandlede lille Mark, saa er Underlaget, i en Dybde af 5 - 6, til i det høieste 9 Tommer overalt Leer, tildeels mergelblandet, der ved den dybe Esteraars, Afsløining

er kommet op og har været udsat for Luftens Paa-
 virkning hele Vinteren igennem. Paa enkelte Plet-
 ter, men dog ikke paa nogen af de Steder, hvor
 Saltet paastrædes, findes i samme Dybde hvad
 her kaldes hvidt Muirleer, en næsten skenbaard,
 frideblandet Substanz, hvoraf der paa Den bræn-
 des Kalk, naar man først har friet den fra de
 mange Glindsteen, der ligger i den: ikkansk meget
 langsom skjernes den i Luften: hvor den var ble-
 ven opløst, vare Kartoflerne meget maadelige.

I Henseende til Overfladen bemærkes følgende:

Kaalsjorden: A & B.

Det med Kaal beplantede Stykke Jord stod
 i den forrige Tiers Tid næsten bestandig under Vand
 og var begroet med Elle; det blev udtørret i 1815
 og senere ryddet. Overfladen, til en Dybde af
 5 til 6 Tommer, er meget let Rosejord, der,
 saa snart den end saae ud i sin vaade Tilstand, bli-
 ver gandske aftegraae, naar den tørres: blandet
 med det opløste Leer synes den at ville blive saa
 sammenhængende, at den vil kunne bære de sæd-
 vanlige Sædarter, forsaavidt og saalænge den hold-
 des fri for staaende Vand. Den dybe Winterpløi-
 ning, 2den, 3die og 4de Vaarpløininger skete i
 D. og B.; den første Vaarpløining derimod i M.
 og S., undtagen den nødvendige Forpløining paa
 begge Sider af den Aflednings Grøvt, langs ad
 hvilken dette Stykke Jord ligger i en jevn Glade.

Kartoffeljorden. C & D.

Paa de Tab. C & D ombandlede Stykker er
 Overfladen temmelig sandet, men dog leerblandet;

Da de Landoeconomiske Tidender læses af ikke saa Bønder, saa har jeg troet, at nedenstaaende Afhandling, fra den, Tidendernes Læser allerede hæderligen bekjendte Førstebonde paa Frysenborg, Niels Kemmer, ikke her er paa uret Plads, især da det sikkerligen ogsaa vil behage den mere cultiverede Læser at see, at en Mand af saa simpel Opdragelse, som den en Bonde nyder, kan tænke saa ordentligen og udtrykke sig saavel, som Niels Kemmer.

Paa nogle saa Rettelser nær, hvad Retsfri-
ningen angaaer, leveres alt uforandret, saaledes
som det er sendt mig fra Niels Kemmer, kun har
jeg nogle saa Steder tilladt mig Aftørringer.

Udgiveren.

Hvilken er den sikreste Vej for Bonden i
Almindelighed til at forbedre sine Kaar
og hvad skal anspore os til at vælge
den.

Til Bonden.

Kom Du, som er min Jevnlig af Stand, Vil-
kaar og udbortes Omstændigheder, kom og følg mig,
2det Bind 2de Hefte. (9)

vi vil vandre broderlig Haand i Haand med hver andre. Spørger Du, hvorhen? Jeg svarer, til Velstand og Lykkeligbed. Nu, jeg hører dig alt at sige, jeg vil gjerne følge, men — Dette "men" vil vel sige: Velstand og Lykke ønskes vist af enhver, men kan og dette store Maal virkelig opnaaes. Ih da lader os prøve; jeg tør forsikre at det ikke skal mislykkes os, kun at vi uroffeligt blive vore Forsæt troe. Jeg har allerede opspurgt den sikreste Wei; spørger Du, hvilken? da er det Gliids og Tarveligheds Wei. Du vilde vel svare, denne Wei tvinges vi af vore trykkende Omstændigheder og yderlige Armod til at vandre, vi maae jo arbeide, ja undertiden ligesom omkap med vore Trældyr, og derhos lade os nøie med Gangesøde. Kan vi ikke med Sandhed foregive, at dette eller hiint Stykke Eng har vi afaaet, dette eller hiint Stykke Kornland har vi høstet eller gravet, denne eller hiin Grøft, o. s. v.; med saa maadelig Hjelp, i saa kort Tiid, og under saa ugunstige Omstændigheder, at enhver maae tilstaae, at vi derved paa en overdreven Maade have anstrængt vore Kræfter; kommer nu dette til, at vi under disse vansmægtende Omstændigheder, glædede os ved den ikke langtfra forbiridslende Ræk, for deraf at slutte Tørsten, saa troer Du dig vist fuldkommen berettiget til, at vise suur Mine, fordi jeg nævnedes Gliid og Tarvelighed, som de Midler, der skulle befordre Vel-

stand og Lykke. Men jeg beder Dig hav Taalmodighed end lidet, og lad os prøve paa at undersøge, hvorledes den Flid og Tærvælgthed, som skal befordre vor Velstand og Lykke endelig maae være beskaffen.

Nu først Fliden. Den bør ikke bestaae deri, at vi med vore Arbeidskræfters yderste Anstrængelse fremdriver dette eller hiint Arbeide, i en kortere Tid, eller under mindre gunstige Omstændigheder, end vi troe det mueligt for andre vore Jevnlige at fremdrive det. Nei det var jo en altfor voldsom Medfart med os selv; og vor Sundheds Forlids, med vore Arbeidskræfters mindre Varighed, vilde vist blive Følgen heraf, og kunde desforuden aldeles ikke vidne om nogen sand Flid, men meget bedre tyde paa, at vi i Forveien havde forsømt dette eller hiint, som nu efter vore Tanker skulde oprettes, eller og, at vi nu, da vi engang vare komne til at fatte Medfærd, ville see vi fik saameget afstedkommet (skjøndt vist maadelig forrettet) at vi igjen kunne faae Tid, at tage os nogen Ragelighed til, eller maafee foretage os andre vort Kald uvedkommende Ting; eller og kunde man tænke sig, at saadant overdrevet Arbeide kunde fee af Hovmod, for at vise vore fortrinlige Kræfter og Færdigheder, men alt dette duer slet intet. Vi ere fornuftige Væsener, vi maae omgaaes fornuftigt med de Evner Gud og Naturen udrustede os med,

vi bør bruge, men ikke misbruge dem. Nei, vor Flid maae derimod bestaae i en med vort Kald passende, nyttig og bestandig Virksomhed, og hertil udfordres: At vi vel forstaae at ordne, bestyre og fuldføre vort af Gud og Naturen anviste Kald, nemlig Agerdyrkningen. Hertil horer: at vi rigtig kan bedømme hvilke Saadearter vi skal dyrke i dette, eller hiint Stykke Jord, hvorledes, til hvad Tid og paa hvilken Maade vi skal behandle og forberede Ageren hertil, saamt, hvorledes vi fordeelagtigt kan afbenytte de Frugter hvorved Ageren lønner vort Arbeide. Men jeg veed at Du nu er villig med mig at tilstaae vor store Ufuldkommenhed; her behøve vi altsaa at lære. Men, af hvem? naastee af vore ældre (og altsaa mere erfarne) Naboer. Ja det vilde vist være ubestodent om vi foragtede enhver Underviisning af gamle Agerdyrkere, og ikke værdigede deres Foregivende videre Overveielse. Den kloge og lærvillige forstaaer at uddrage Lærdom saavel af det Onde som Gode, saavel af det Skadelige som Gavnligt. Overhovedet bør ingen Ting enten antages eller forkastes, hverken fordi den er gammeldags eller nyemodens, men i Forhold til, som Fornuft og Erfaring lærer os den at være mere eller mindre gavnlig eller skadelig, men desuagtet have vi vel alt længe nok, gaaet i Skole til gamle Fædre, der af Selvtillid, fordi de ikke kjendte bedre, aldrig

søbebe at overskrive deres Fædres Agerdyrknings-
 maade, og aldrig tillod os at randsage om ikke en
 bedre var muelig. Det er altsaa bedre, at vi
 henvende os til de i Naturens Rige mere bevan-
 drede, og i fordeelagtigere Agerdyrkning mere er-
 farne. Og lad os glæde os ved at vort Fædrene-
 land i vore Dage er rigere paa saadanne Mænd, end i
 vore Forfædres Tider, og troe, at dersom Fædrene
 var givet Leilighed til saa megen sand Oplysning
 og Underviisning som os gives, da skulde de muel-
 ligt have opnaaet en Grad af Fuldkommenhed,
 som vi kun tragte efter, og hvor utaknemmelig
 vilde ikke den Klage lyde, om nogen besværede sig
 over at han ikke vidste at indhente sig de fornød-
 ne Kundskaber til at forbedre sit Agerbrug, paa en
 Tid da saamange sande Fædrelandsvenner, har
 opofret saamegen Tid og Flid paa at undersøge,
 randsage, udgraafte og erfare saa mange paa Ager-
 dyrkningen anvendelige, fordeelagtige og os for
 ubekjendte Ting, samt saa villig og uegennyttig
 gaar enhver tilhaande som ønsker Veiledning.
 Af disse kan vi altsaa lære, hvorledes og hvorpaa
 vi skal anvende vor Flid, at den kan være nyttig.
 Men nu fordre de, at vi skal anvende al vor Flid
 og Virksomhed paa vor Agerdyrkning, og naar
 samme steer med Fornuft og Overlæg (altsaa ikke
 som de der arbeide sig selv til Staaere) saa skal
 vor Agerdyrkning forbedres, og altsaa vor Velstand

befordres; men alligevel spørger Du, vil der da ikke opstaae mangen Tvivl hos os om denne eller hiin Forandring virkelig vil bidrage til Agerdyrkingens Forbedring eller ei? Jeg svarer, disse Tvivl er det just vi ved kyndige Mands Erfaring kan faae oplyst, og det vil vist ikke blive os vanskeligt, at faae dertil passende landoekonomiske Skrifter, ligesom vi ganske vist heller ikke behøve at frygte at vi forgjæves skulle blade derudi.

Men spørger Du videre, er det vel mueligt at en fattig Bonde kan efter disse Skrifter forandre sin Plan saaledes, at han kan indføre den deri saa anbefalede Vexeldrift og Sommerstadsfoering? Hertil svares: der ligger ganske vist adskillige Hindringer i Veien for Bonden i Almindelighed, strax at indføre denne uden al Tvivl saare fordeelagtige Dyrkningsmaade, men desnagtet troer jeg at det baade er mueligt, og vil i sin Tid blive almindeligt, kun blot at den ganske Uformuende med smaae og efter hans Omkændigheder passende Skridt nærmer sig Maalet, uden nogenstinde ved nogen Anstodssteen at tabe det af Sigte, thi Agerdyrknings-Gled udfordrer just ikke, at vi strax skal tilside sætte alle de Regler i Agerbruget, som vi hidindtil have fulgt. Nei, den opfordrer os kun til at vi skal forandre vore Planer dithen, at vore Jorder kan forberedes og blive stikkede til paa en fordeelagtigere Maade at afbe-

nyttet, og dette er just hvad man for Tiden vilde kalde en fornuftig anvendt Flid. Saaledes ville vi ved at betragte Eæden paa Marken, ofte finde større eller mindre Strækninger hist og her, som altid viste sig fortrinlig frodig af Vext; det vilde maastee slet ikke være vanskeligt for os at undersøge Jordens sande Fortrin paa disse Steder, og med det samme kjendte vi den slettere Raboejords sande Mangel, og kunde altsaa saameget desto bedre om mueligt afhjælpe den. Saaledes vilde det desværre ikke være nogen Sjeldenhed at antrefte Strækninger af sure og vandagtige Steder, hvor vi aldrig havde seet reent og godt Korn; disse maatte altsaa forsynes om ikke med lufte, saa dog i det mindste med aabne Vandafledninger, ja maastee der paa vor Mark hist eller her kunde gives enten et raadent Kjør, eller en gammel opstaaen Lørbemose, som vi enten havde udgravet, eller som ved en usædvanlig Tørke var bleven frie for Vand, af hvilke vi kunde opkaste en Deel Mudder, der beluftet og tørt, paakjort Ageren i tilstrækkelig Mængde om Efteraaret og udsprede, kunde, om ikke, som jeg villig indrømmer, gjøde den, saa dog ved sin Tildækning, og den vist indeholdende noget gjødende Kraft, virke saa meget, at vi til næste Aar desto bedre kunde gjøde den tilstrækkeligt. Ja i Gaarden kunde vi maastee virke noget til Gjødnings Formærelse, maastee Møddingstedet ikke er henjægtsmæssigt indrettet, maastee Gjødningsvan-

det bortsniger sig ubenyttet, maaskee Strælsen bruges uordentligt, undertiden formeget og undertiden intet, hvorved Urinen ikke til hver Tid bliver opfanget. Ja jeg troer neppe at der kan anvendes for megen Flid paa Gjødningens Formerelse og Forbedring, da det er just det Væsentlige, vi mangle til et forbedret Agerbrug. Saaledes see vi at der aldrig kan fattes os Leilighed, til at anvende fornuftig Flid paa vor Agerdyrknings Fremme, og jo mere vore Jorder forbedres, jo mere erfare vi den vigtige Sandhed, at Naturen har nedlagt store Rigdomme i Jordens Skjød, der ligesom venter paa, at vi med alvorlig Flid skulde opsoge og afbenytte dem. Men en almindelig Marsag, som hindrer mange gode og nyttige Foretagender og som jeg ønskede meget gjerne iværksætte er denne: Vi fatte nemlig mange gode Forsætter, men vi forsomme saa ofte at sætte dem i Verk. Saaledes kan vi ved første Øjekast blive denne eller hiin Mangel vaer; vi see at den Tid, Umage eller Bekostning, som udfordres til at afhjælpe samme, aldeles ikke kan sættes i Sammenligning med de deraf stundende Fordele, sølgelig bør dette Fretagende iværksættes, men da det just for nærværende Tid ikke er saa beleiligt som man ønsker, saa faaer det at være indtil videre, maaskee naar dette eller hiint forhaanden værende Arbeide blev forrettet, der da kunde gives bedre Tid, men hvad steer? Den bestemte Tid kommer og der er

Endnu ligemeget sa maastee mere i Weien. Dette vidner om en altfor liden Driftighed, der er saa nødvendig for enhver, som vil fremad. Nei, la der os hellere med Flid bruge den Dag i Dag, end opsætte Arbeidet til imorgen; thi vi veed ikke hvad den vil fere med sig; men vor Flid bør være passende med vort Kald; vi bør altsaa ikke anvende den paa de Ting, som ikke hører hertil. Men vor Flid maae være fornuftig, vi bør have en vis Hensigt med alle vore Foretagender, og denne Hensigt maae være saaledes bestaende, at vort eget og det Almindeliges Vel, derved kan befordres; Den maae være stadig og uafbrudt, vi bør altsaa afbenytte enhver Tid og Leilighed til at virke. Men den maae nemlig ogsaa være af største muelige Varighed, vi maae altsaa, naar vi ere komne saa vidt at vi kan kjende, at vor Agerdyrkning saa meget har forbedret sig, at dens rigere Afgrøde allerede spaaer os bedre Aaar, da ikke standse med Fliden, og tænke nu er alting godt. Nei, dette bør os ikke, thi, deels kunde endnu et ikke sjeldent trykkende Tilfælde, saasom: Misveer, Sygdom, Banheld, en eller anden uforudset, eller uoverlagt Befkostning o. s. v. sætte os i vor forrige kummerfulde Forsatning, deels var det nu egentlig Tiden paa hvilken vi bedre end hidindtil kunde forbedre vor Agerdyrkning. Nu havde vi mere Mod, fordi vi just ikke befandt os saa yderlig fattige, nu kunde vi maastee anstaafe os nogle

Redskaber, som vi hidindtil havde manglet, nu
 var vi og virkelig fligere, fordi vi allerede havde
 erfaret nogle Forandrings Udfald, og kunde der-
 ved gjøre noget sikrere Regning paa fleres, nu var
 maastee og Eiden kommen paa hvilken vor Jevn-
 lige, der hidindtil havde beleet vor Flid og Afvi-
 gelse fra det Almindelige, ikke længere kunde holde
 Dinene tilkuffte for Fordelens indlysende Straaler.
 Nei, have vi først vundet Seieren da lad os ende-
 lig forfølge den. Men Du vilde vel sige, vore
 Manddoms kraftfulde Dage ere saa faae, snart
 ere vore Kræfter i Aftagende, og Legemets Svæk-
 kelse gjør da den idelige Virksomhed kjedsommelig.
 Men nei, intet mindre, det er med Dyd og Ret-
 skaffenhed ligesom med Laster og Udsvævelser, bli-
 ver man først ret vant dertil, og øvet derudi, saa
 mener jeg man kjedes ikke derved, sørend man kje-
 des ved al Verden. Men Du spørger vist frem-
 deles, for hvem arbeide vi som ere Kæstere, naar
 vi med Slid og Slæb ved Flid og Vindstibelig-
 hed have bragt det saavidt, at vore forhen forqvælede
 Jorder ere komne i en fordeelagtigere Stilling;
 da maastee vi ere ikke mere; ogsaa maa selv vore
 Børn temmelig dyrt betale vor Flid, isald de vil
 nyde Frugten deraf. Det vil sige, naar et af vo-
 re Børn skal fæste Gaarden og tage den i Besid-
 delse efter os, hvilket vi naturligtvis ønskede, saa
 vil Godseieren i Betragtning af Markens bedre
 end forhen indeholdende Kraft og Godhed, og i

Forhold hertil vide, at forhoie saavel Indfæstning som aarlig Landgilde. Og jeg tilstaaer at denne Indvending af alle vil blibe meest vanstelig tilfredsstillende at besvare.

Dog vil jeg svare Dig: Ligesom ethvert Lem paa vort Legeme, har sine egne og fra de øvrige Lemmer særskildte Forretninger, og virke dog alle til et fælleds Maal, nemlig Legemets Bedlighedselse, saaledes har enhver Stand i en Stat, sin Birkfreds, sin egen og fra de øvrige Stander særskildte Maade at gavne paa, og virker dog alle tillige til et fælleds Maal, nemlig Statens Bedlighedselse; men hvorledes enhver Stand i Staten har Indflydelse paa og er afhængig af hverandre, udfordrede en vidtsæftigere Afhandling end her enten er væssende eller fornøden, allerhelst da jeg ikke tør tvivle at selv Du, mit medværende Jævnlig, meget let indseer, hvilken fordeelig Indflydelse enhver anden Stands redelige Klid og Bestræbelse for sine borgerlige Pligters Opfyldelse, har paa vores sande Velværd. Jeg vil sætte f. Ex. dersom Kongen, og enhver af ham underordnet Øvrighed ikkuns vilde (det Gud forbyde) lade sig Bondens Bæe og Vel være ligegyldigt, mon vi da vel med al vor Klid vilde kunne befordre vor Velstand og Lykke? Nei, intet mindre, og dersom Du selv, som jeg haaber, noget nære vil tage denne Gjendstand i Betragtning og Overveielse (at sige upartist) saa er jeg overbevist

om at Du villig tilstaaer, at vor Flid og Velstand har Indflydelse paa de øvrige Stænder, om ikke for andet, saa dog fordi vi med desstærre Villighed, kan gjøre Krav paa deres Virksomheds gavnlige Indflydelse paa os igjen; desforuden er Gode eiernes Eiendoms Rettighed, enten arvet, kjøbt eller fortjent, og de ere jo i ethvert Tilfælde i lovlig Besiddelse deraf. Følgelig antager jeg, at Du vil tilstaae og føle dig overbevist om, at vi med ingen Grund kunne undslaae os for vor Agerdyrknings Forbedring, og at samme ligesuldt har vor egen Velstand til Formaal; thi skulde det end imod Formodning blive Tilfældet, at en eller anden mindre ædeltænkende Godseier skulde vide at afbenytte sin virksomme Fæstebondes Flid til sin egen Fordeel allene, da vilde vel vor aarvaagne, vise og gode landsfaderlige Regjering vide at raade Bod derpaa, og i al Fald, vilde den fattige Bondesøn søge sin Virkekreds, hvor han i det mindste kunde blive Mednyder af sin Flids Frugter, medens bemeldte Godseier lod sin istandbragte Fæstegaard tage i Besiddelse af en anden, som mueligt ligesaa snart kunde bringe den i sin forrige Forfatning igjen. Skulde imidlertid Du min Broder, have flere Indvendinger, end de imellem os allerede noget examinerede, imod Flid og Vindstibeligbed i vort Kald at erindre, saa kan jeg foreløbig sige Dig, at ingen af dem kan være grundig, eller paa nogen Maade blive antagelig; thi Menneftet er

Skabt til Arbejde ligesom Fuglen til Flugten, og Gud, Naturen og vor egen Bøjsfærd byde os med hoi Koft at vi skulle være flittige og troe; bruge og vel anvende de Evner Skaberens nedlagde hos os, for derved at glæde og gavne baade os selv og andre. Men unøgtelig er den Sandhed, at dersom vor Flid skal tilveiebringe os den saa længe ønskede Velstand, da maae vi være i Besiddelse af den hos mange savnede Dyd, nemlig Tarvelighed.

Vi maae ingenlunde gjøre os det til nogen Fornødenhed som virkelig ikke er det, hertil regner jeg Kaffe, The og mange Kryderier, der burde være en sjelden Lækkerhed for de Fornemme, og ganske ubekjendt for os. Men see kun, i hvor langt det hentes i hvor dyrt det kjøbes, i hvor lidet det nytter os og i hvor stor og almindelig Penge-trang vi have, saa forbruges der dog vist en anseelig Mængde deraf i vore danske Provinds; men at dette ikke er os nogen nødvendig Fornødenhed, dette sees lettelig ifald vi ville behage at kaste et Blik tilbage paa Forsædrene, der uagtet de neppe kjendte end sige brugte disse Luxusartikler, saa vare de dog arbeidsomme, sunde, stærke, varige og vilde i det mindste ikke have givet efter for en forkjælet Efterlæggt. Men naar vi derimod saa meget mueligt indskrænker vore Fornødenheder til hvad der opfødes, avles og frembringes hos og omkring os selv, saa troer jeg at vi ikke lettelig overstride Tarveligheds Grændser, (misforstaae mig

ikke! Uordentlighed, Umaadelighed, og virkelig Graadsferie er og vil stedse blive en vederstyggelig Last) vi kan jo selv spise den fedeste Melk og Smør, vi kan jo til eget Brug beholde Kjærnen af de svangreste og fuldkomneste Ayr, og deraf tillave sundt og godt Brød, en feed velmagende og meget god Drif Ol, og flere kraftfulde, nærende og behagelige Spiser; ja, ikke Planteriget allene, men ogsaa Dyrriget med sine endnu kraftfuldere Næringsmidler, staaer jo til Tjeneste for vort Kjøkken, et feedt Sviin, en slet ikke mager Koe, nogle Faar og Lam, med lidt Sjedderkræ og andet: skulde det maastee ikke være passende for vor Sundhed? Men, maastee Du troer jeg ogsaa vil berøve Dig Brændeviinen, Du vilde vel spørge, om jeg aldrig drikker den? Jo! men med Maade. Jeg vilde ellers at en meer en almindelig god og sund Drif Ol, skulde de allerfæreste Tilfælde gjøre Brændeviin ufnøden. Dog vilde jeg slet ikke at vi, som ere i den arbejdende Klasse ganske skulde undvære den, saasom i Høe og Kornhøsten, og ellers naar et noget vedholdende strengt Arbeide foresfalder. Men ved Selskaber, Besøgelser og Gjæstebude, hvorledes mon Farvelighed her iagttages? Her samle endeel saakaldte gode Venner sig, disse ere enige, om ikke i andet, saa dog derudi, nemlig at virke med Flid til hverandres Ødelggelse, her fortæres saameget paa engang, som den daglige Huusholdning længe kunde have havt godt af, ja underti-

den nødvendig behøvet, og desforuden meget, som ikke horer til daglig Snusholdning, og altsaa kommer paa Skillingen an. Gjaesterne finde sig ikke besviede til at spare; thi baade bedes de meget om at vise sig ret slittige, og tillige veed de at de om kort Tid selv skal agere Bert.

Maae jeg vel spørge, hvormegen sund Eftertanke behøver man vel at bruge for at indsee Daarligheden heraf. Men alt dette nagtet, vil jeg dog troe, at selskabelig Omgang med gode Venner kan i sig selv være baade fornøielig og nyttig. Ved fortrolig Omgang meddele vi hverandre vore Tanker om dette og hiint, vi bedømme det paa forskjellige Maader, vor Slutning bliver ikke een-
 sidig, altsaa mere grundet, vi blive næpære bekjendt med hverandres Forsatning, vi sammenligne dette med vort Forhold, vi opdage Fortrin og disses Marsag; Mangler og disses Marsag, og den Fornøi-
 tige veed at drage Nytte deraf, vi kan saaledes gavne og fornøie gjensidig, uden at gjøre det paa hverandres Bekostning, (hvem siger at det just skulde være et Bøjsærds Indgreb, at nyde en Mandfuld Brød i en Bøjs Huus) og jeg veed ikke hvormegen Oprigtighed og Trostøb, man vel torde love sig af den hvis Bøjskab enten ene be-
 stod i, eller i det mindste var forbunden med et umaadeligt Væderie.

End mere var det ikke usædeligt, om der ved Bryllupper og slige Sammenkomster toges nogen

Hensyn paa Earbelighed, og kunde ikke vore vise Loves Haandhævelse hertil være anvendelig? Men det vil blive for vidtløftigt, at gjenningaae enhver Raade paa hvilken Guds Gaver forødes ved Overdaandighed i Mad og Drikke; vi vil derfor bryde af, for at tage Klædedragten noget i Betragtning, som vi vist heller ikke holde inden Earveligheds Grændse. Men her maa jeg være meget kort; thi jeg seer alt, at jeg slet ikke vil komme godt affted hermed, allerhøjest da der i Henseende til de mangfoldige Forandringer i Klædernes Snit og Skikkelse, som udgjør det der kaldes Moden, næsten altid kan siges noget baade for og imod, thi nødes jeg til at lade vore Knøse og Tøse forandre efter Behag, det de dog mig uadspurgt alligevel gjøre. Jeg ønskede blot gjerne hvad Fruentimrene angaaer, at de vænne sig til at lade Operationen gaae for sig under deres egen Haand. Hvad vi Eldre angaaer, da nærer jeg nogen Frygt, at der iblant os ogsaa kunde findes en virkelig Klædenar. Denne vilde jeg raade, at vise sig i et ubekjendt Selskab i gamle smudsige Klæder, hvor han altsaa ikke nød nogen Agtelse, og derpaa atter vise sig i en for vor Stand overdreven smuk og modens Klædning, den jeg ikke tvivler paa at han jo alt har beløstet, og blev han da (som jeg tænker) agtet efter Ønske, saa vilde jeg spørge min velpaaklædte Nar, om han vel heraf kan drage anden Slutning end denne, at det ikke er Perso-

nen, men blot Klædningen, som Selskabet bærer
 Agt for? Nei min Broder, vor Mode bør være
 denne: Klæderne skal være hensigtsmæssige til at
 skjule, og bedække Legemet, for Luftens umiddeibare
 Paavirkning, de maae være mageligt og beqvemt
 indrettede, saaledes at de ikke skulle være os hin-
 derlige i vore mangehaande Forretninger, saa ere
 de os tjenlige. De maae bestaae af vore egne
 Faars Uld, og den Hår, der voxte paa vor egen
 Mark, tilberedet af egne Hænder (undtagen det
 Fortjeneste, som Væver og Skrædder kunde gøre
 Fordring paa); saa ere de os ikke kostbare; hvad
 øvrigt som blot Indbildning forestiller os at høre
 til Belanständighed, byder Larvelighed os at spare.
 Foragtes vi enten fordi vor Klædedragt, Talemaa-
 de eller deslige ikke er efter den fine Sman, saa
 veed vi jo, at den Nederdragtiqes Agt og Foragt
 er os af ikke en Skillings Værd; lad os bære Med-
 lidenhed med den, hvis Forfængelighed ikke tillod
 ham at betragte os af nogen Værd, skionde vi ved
 Glid og Eved aftvang Jorden den Brødbid, som
 iblant hans fine Netter blev ham den allernød-
 vendigste. Men der gives desuden saa mange
 Maader paa hvilke Bonden kan vise Overdaadig-
 hed i Opsørsel. Jeg vil for Kortheds Skyld kun
 nævne en af de meest løynesaldende nemlig, hvor,
 mangan kunstig Uhrmagers og Guldsmeds Haand,
 sættes ikke stundum i Bevægelse, for til rette Tiid,
 at forstaae vor duunhagede Knos, ja selv vor bel-
 det Mindes 2dte Hæfte,

bede Dreng sit Lommeuhr, og sin solvbeslagne Meerskums Tobakspibe. Men dette ogsaa kunde med Foye regnes til den sande Tarvelighed, og mon man virkelig gjør disse stakkels Ynglinge Uret? Jo, jeg bør allerede antage, at Du vil tilstaae mig, at vi ved Gliid og Tarvelighed kan tilveiebringe virkelige Fordele, kun blot (jeg igjen tager det) at vi ingentunde vove, at henfalde til forrige Magelighed og Overdaadighed; thi saa ere vi tillige snart i vor forrige kummerfulde Korfattning igjen. Men hvortil skal vi anvende de første Frugter af vor Gliid og Tarvelighed. Jeg skal sige det. Hvad Gliiden tilveiebringer, maa sætte os istand til i rette Tid, og uden Restance at svare enhver hvad vi bør — og hvad vi ved vor Tarvelighed spare, det skal anvendes til vore Redskabers Istandsættelse, samt gavnlige Nyes Forsærdigelse; men selv herudi bør vi at bruge Gliid og Tarvelighed, det første, ved selv at kunne tilgavns forsærdige Vogne, Plove, Harver med meget mere. Isærdeleshed bør de til den egentlige Jorddyrkning brugelige Redskaber, kunne forsærdiges med egen Haand, (med Undtagelse af det egentlige Hiulmands og Smeddearbejde) paa det at vi deslobedre kan forstaae tilgavns at bruge dem, og tillige reparere, forbedre og forandre dem efter Behag. — Og det sidste, ved at lade disse Redskaber saaledes indrette, at de kan være stærke og varige, passende, hensigtsmæssige, magelige og bequemme til deres

Brug, uden at vise nogen overflodig Pragt, eller fordre nogen unyttig Bekostning. Men see nu min Broder, ere vi nu istand til, at svare Konge og Husbond, samt enhver anden, hvad vi bør, saa kan der vist ikke tvivles paa, at jo ogsaa vore Creature (i Forhold til den Forbedring, som vi i Henseende til vor Agerdyrkning have gjort) ere hvad de bør være, og vore Redskaber tillige ere tilstrækkelige, gode og uden Mangel, og saa ere vi jo allerede i Besiddelse af hvad vi kan kalde Velstand.

Men jeg vovede i Begyndelse af vor Samtale, (om jeg ret erindrer), at tilføie det Ord, Lyksalighed, som kan ikke sige mindre, end at befinde sig i en særdeles god, og meget behagelig Kortatning. Det kommer nu an paa, om vor Klid og Tarvelighed ogsaa er istand til at skaffe os i Besiddelse heraf. — Lad os see til. — Som Klittige bestræbe vi os for, at virke saa meget mueligt, til vor egen og vore Medmenneskers sande Nytte; som saadanne sysselsætte vi os villig og med Lyst, den ganske Dag, med saadanne Forretninger som vort Kald, efter Tid og Omstændigheder, opfordrede os til; ved Dagens Slutning føle vi den behagelige Nathed, der altid gaar foran en modig Træthed, hvilken forkynder os den tilstundende Hviles velgjørende og behagelige Virkning; her kaste vi et Blik tilbage paa Dagens nyttige Anvendelse, og vor egen Bevidsthed indgyder os den salige Fornemmelser, at vi i Dag have handlet, som vi burde,

dette beroliger vor Samvittighed, og glæder vort Sind, hvorfor vi ogsaa i det Dieblif vi hellige Gud vor sidste Tanke, sødt indslumre, uden at ængstes af foruroligende Droume; vederqvæget af Sønnen, og med vel fornnyede Kræfter opvaagne vi, og efter at vi have helliget Gud Dagens første Dieblifke, følge vi glade og muntre Naturens Kald, der byder os at forskætte vore Forretninger, hvilke forskaffe os megen Fornøielse, ikke allene, fordi de med Munterhed, Lyst og Iver forrettet, gaae raft fra Haanden, og sikrer os undeblikelige Fordele, men ogsaa fordi vort Arbeide giver os fortrinlig Leilighed, til at betragte Guds vise og gode Bestyrelse med det Hele, og saaledes opmuntrer os til, med barmhertig Tillid, at overgibe os til det faderlige Forsyn, som vi daglig ere Diensvidner til, der paa den smæste og kjærligste Maade, bærer Omsorg endog for de mindste Skabningers Forsorg, Beskjærmelse og glade Livs Vedligeholdelse.

Som Tarvelige, nedsætte vi os ved det med funde og nærsomme Retter dækkede Bord, og annaime med Taknemmelighed Guds Gaver, uden at misunde den fornemme Standsperson sine flere finere, og mere krydrede Retter; vi spise med behagelig Appetit, fordi vor jevnligge Legemsbevægelse og Arbeide satte Fordøieredskaberne i den Orden og Kraft, at de nærende Dele af sidstnydte Maaltid allerede ere affondrede og anviste sin naturlige Plads i Legemets Dele, og altsaa tilfredsstill

Naturens Krav, med de Episer vi nu nyde, der vist ogsaa vil bekomme os ret godt, da vi nyde dem med et glad Hjerte.

Vore stærke og varme Badmels Klæder, betrygge os, for et mueligt paakommende Uveier, medens vi arbeide i Marken, og ingen Anstændighed formener os, at aflægge saa mange deraf, som ere os besværlige indtil Uveiret kommer; ere vore Klæder end ikke stedse fuldkommen rene, saa hidrører dette som oftest fra vort Arbeide.

Men for ikke at opholde os ved smaae Ting, da lad os betragte vor Forsatning i det huuslige og daglige Liv. Her forekommes vist den slittige og tarvelige Huusfader af al en kjærlig Egtesælles Umhyggelighed og Troskab. Ved Hunsflid, Orden og Sparksomhed vil Hustruen i sit Fag vist ikke give Manden noget efter; begge sigtende og ilende til eet Maal, ere de velfornøiede med hver andres Forhold, og tilfredse med sig selv, der findes altsaa ingen Uforligelighed Sted imellem dem, men i dets Sted gjensidig Fortrolighed og Kærlighed. Vore Born og Tjenestefolk, som vort Forhold daglig virker exemplarisk paa, og vist allerede har begyndt at smage Dydens og Rettskaffenhedens sunde Frugter, vil i Følge den Tillid de har fatet til, og den Agt de bære for os, lade vort Formaal være deres, og til vor sande Glæde stedse tiltage i Indsigt og Flid. Saaledes vil det Kjærligheds- og Enigheds-Baand, der sammenbinder vor

huuslige Kreds, stedse knyttet fastere, jo mere vi for bestandig blive Dyden troe. Na iea vilde spørge, hvem har vel nogenfinde taget Deel i disse huuslige Glæder, uden at troe, at her var (Sjont i en strantættet Leerhytte) Lykksaligheds rette Boelig? Men som en Krone paa alle disse lykkelige Godele, vil jeg til Slutning tilføie. Som stittige og tarvelige, ere vi og sunde og ikke nær faa mange Sygdomme, eller Ubehageligheder og smertelige Kælelser paa Legemet underkastet, som om det modsatte havde Sted. Vor bestandige Legems-Bevægelse, og til Waade nyde usforkostede Spise er Aarsag hertil. Nei Kliid og Tarvelighed skal føre Betsignelse og Lykksalighed med sig, paa enhver Tid, til ethvert Sted, og under hvilke som helst Omstændigheder. Ved Kliid og Tarvelighed, skulle vi sunde og raske opnaae en høyere Alder (under ellers lige Omstændigheder) i hvilken vi gradeviis og næsten usformærket, opofre de naturlige Kræfter og Evner, indtil vi omsider ikke længere ere stikkede for det Nærværende, men desto bedre overbevist om, at have her forberedet os til at begynde et fuldkomnere Liv, hvor vi vil tilbagefalde i Grindring, vor Kliid og Trostab i vort jordiske Kald, og derved nyde de saligste Godelelser. Men inden vi tage Afsteed, min Broder, vil Du vist fremføre dette Spørgsmaal, nemlig: om jeg og virkelig selv er i Besiddelse, af de her forefætrene Dyder, og som en Folge heraf, har erfaret

den deraf flydende Velstand og Lyksallighed? Men jeg maae sige Dig, at dette Spørgsmaal besvares jeg slet ikke. Mine Grunde herfor ere disse: fandt jeg mig besejret til at besvare det med ja, da laae jo derudi en Ubestedenhed og virkelig Selvroes, maatte jeg derimod besvare det med nei, da tabte jo derved det hele Foredrag sit Værd; desuden, er Du mig nær, saa kom og see, er Du mig fjern, saa kan jeg ikke exemplarisk virke paa Dig, men Du har blot med Fornuft og Eftertanke at overveie om det foreskrevne er overeensstemmende med Sandhed, eller ei. Saaledes overlades det ganske til dig selv at bedømme, enten Du tør antage, at jeg af Erfaring og Deeltagelse har nedskrevet disse Linier, eller og at den blotte Forestilling om, hvordan vi bor være, har foranlediget mig hertil.

Terp i Schisholm Sogn i Sjælland i Martz 1819.

Niels Kemmer.